

קונטרס

טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח
ר' לוי יצחק בענדער ז"ל
מתובל בסיפורי עובדות מאנ"ש מדורות הקודמים
מתורגם ללשון הקודש

מז

מבן
טעם
זקנים
שיחותיו של
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

מהלוקת – בריאת העולם...
פן יחרסו
צמצומים ולבושים
נו"ן – וחי"ת
צריך לעשות דבר שיהיה לו קיום לעד
הבעל דבר מתלבש במצוות

מוריד שאול ויעל
כי לא ידח ממנו נדח
כל כך מהר אצל הרבי?!
שתוק כך עלה במחשבה
הצדיק וכל הנלווים אליו
ואראה את השם

כל הזכויות שמורות
שער ועימוד: י. גרוס
0527644765

הערות והארות מתקבלות בחפץ לב, נא להתקשר אל:
יוסף מענדל האס, מאנסי ארה"ב
(מארה"ק: 0722-573-456) 1-845-200-0443

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3) של השיעור, יש לפנות דרך האימייל:

Rlyb148@gmail.com

לתרומות והפצה בלבד:

0548432460

bn5710048@gmail.com

פרשת בא שנת תשל"ד

כולל שני שיעורים בספה"ק ליקוטי מוהר"ן תורה ס"ד

(טייפ מס' 11/12#)

מוריד שאול ויעל

(שיעור בתורה ס"ד אות ג'), אף דע, אם יש צדיק גדול שהוא בחינת משה, הוא צריך דוקא לעיין בדברי האפיקורסית אלו, ואף שאי אפשר לישבם בנ"ל על כל זה על ידי עינונו שמעיין שם, הוא מעלה משם כמה נשמות

הערות ומראי מקומות

א.. תוכן תחילת התורה (מספר קיצור ליקוטי מוהר"ן אות א'): "אסור גדול לעיין בספרי המחקרים, כי יש כמה קשיות הנמשכים מבחינת חלל הפנוי (עיני פנים) שאי אפשר למצא עליהם תרוץ בשום אופן. רק לעתיד לבוא יתגלה התרוץ, כי אז יתגלה סוד הצמצום של החלל הפנוי, וזה בעצמו יהיה הקבול שחר של הצדיקים, ששיגו השגות ויבינו מה שהיה בלתי אפשר להם להבין בעולם הזה. אבל בזה העולם אי אפשר לישבם בשום שכל, ומי שמעיין באלו החכמות הנמשכין משם, יהיה נשקע ונאבד שם. כי עליהם נאמר: 'כל באייה לא ישוּבוּן' (משלי ב, יט), כי אי אפשר למצא שם את השם יתברך להשיב על הקשיות והמבוכות שבהם בשום שכל. רק ישראל על-ידי אמונה עוברים על כל החכמות ועל כל המבוכות שבועולם, כי הם מאמינים בהשם יתברך ובתורתו הקדושה בלי שום חקירה וחקמה, רק באמונה שלמה. ועל שם זה נקראים ישראל 'עבריים', על-שם שעל-ידי אמונתם הם עוברים ועולים על כל מיני חקירות וחקמות. כי אינם צריכים לחקר כלל, כי הם יודעים האמת לאמתו על-ידי אמונתם השלמה, שמאמינים בהאמת כפי מה שקבלנו מאבותינו ורבותינו הקדושים, ועל-ידי-זה הם עוברים ועולים על כל החכמות בלם".

שְׁנַפְלוּ וְנִשְׁקְעוּ בְּתוֹךְ הָאֲפִיקוֹרְסִית הַזֹּאת. הצדיק האמת, תכף בכניסתו למקומות הללו, אזי תכף הוא מעלה נשמות משם!

וכפי שהרבי מספר בסיפורי מעשיות מה'בערגר'^ב, תכף כשה'בערגר' נכנס לביתו של ה'דינראל', אזי תכף ומיד כבר הוציא נשמה משם, ואף על פי שזו סכנה גדולה להיכנס למקומות הללו! ומשום מה עושה זאת הצדיק? משום כבודו יתברך! מכיון שרצונו יתברך שיוציאו משם נשמה – אזי אין הוא משגיח על עצמו כלל! הוא יורד ונכנס למקומות מאוסים כאלו, ומשם הוא מעלה נשמות!

אומר הרבי בתורה ס"ג – זוהי אכן תורה שקודמת לתורה זו – שיש "נחש" – ונמלה בתוך פיה", ה'נמלה' מונחת בפיו של ה'נחש', הנחש מרמז על 'אפיקורסות' – אומר שם הרבי, וה'נמלה' מונחת בפיו, ויש לה צער גדול שם, מכיון שהיא צריכה להיות בפיו של הנחש!

אלא מאי? מדוע היא מונחת שם? מכיוון שהיא מעלה ומוציאה משם נשמות!^א

זהו דבר שלא ניתן להבינו, תכף בכניסתה לשם, היא מוצאת שם נשמה, ומוציאה אותה! הנמלה ממשיכה להילחם עם הנחש, אולם את אותה הנשמה אבודה, שולחת הנמלה – הצדיק לביתה!

למה הדבר דומה, לאחד שנכנס לבית ורואה אחד שכועס על רעהו, אומר הוא לאותו שכועס: "אתה שוב לביתך, אני כבר אדבר עמו!"

הערות ומראי מקומות

ב.. ספר סיפורי מעשיות – מעשה י', בערגער ועני.

ג. היינו עפ"י תורה ס"ד הנ"ל.

ה פרישת בא שנת תשל"ד

את הנשמה שולח הצדיק לביתה באומרו לה: "אין לך כעת מה לעשות כאן, אנכי אשאר פה, ואנכי אדבר עמו!", שניהם נשארים לחקור, "ואת שובי לביתך!", את הנשמה שולח הצדיק לביתה!

תכף כשהצדיק נכנס ל'חקירה' – אזי תכף הוא מעלה נשמות שנפלו לשם!

כי לא ידח ממנו נדח

אמנם האם הוא מוציא כל הנשמות שנפלו לשם?! הרי הנשמות שנפלו לשם, נפלו להשכלה?! אלא שמסבכים עמהם עד שבאים לידי הרהור תשובה, ורק על ידי זה יוכל להעלותם. אולם אם הנשמה נפלה ל"אפיקורסות לגמרי", הרי היא כמותם ממש, הנשמה בעצמה נהייתה "חלל הפנוי"!

הרבי מדבר על אחד שנפל למקומות הללו, אולם עדיין כואב לו על כך, נפשו מרה לו, אלא שהוא אינו מצליח לצאת, אזי הצדיק מעלהו ומוציאו!

הערות ומראי מקומות

ד. עיין ליקוטי הלכות אבידה ומציאה הלכה ג' אות ט"ו: "וְזוּהוּ 'עמו' ד'יקא, כמו ש'דרשו רבותינו זכרונם לברכה, יכול, אפלו ישב לו ואמר הואיל ועליך מצוה וכו'?" תלמוד לומר, 'עמו', הינו כי בודאי מצוה גדולה להטפל עמו ולעזור לו גם כן להעלות ולחדש נפשו, אבל כל זה עמו, דהינו כשהוא בעצמו רוצה גם כן לעסק בזה לרחם על עצמו להשתדל בתקנת נפשו לסלק המשאוי הגדולה שעליו רק שאי אפשר לו בעצמו והוא מצפה למי שיעזור לו לזה אזי מצוה גדולה לעזור לו בכל כחו להטפל עמו להעלותו, כי יש כח לחדש נפשו גם כן אם הוא בעצמו יש לו איזה רצון אמתי לזה לעסק בתקון נפשו, אבל אם רוצה לסלק עצמו לגמרי ואינו רוצה להשתדל בתקון נפשו כלל, רק רוצה שהצדיק בעצמו יעשה הכל עבורו והוא לא יעשה כלל ולא ישתדל בזה כלל, אזי בודאי אין הצדיק צריך לעסק עמו, כי אי אפשר לעזור לו כשאינו רוצה לעסק בעצמו בתקונו כלל כנ"ל, וכמו שאמר אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה לאחד, אתה בלעדי אינך יכול לעשות כלל, (דהינו לתקן נפשו בעצמו) אבל גם אני בלעדי איני יכול לעשות דבר, הינו שאם אתה לא תעשה כלל בודאי אי אפשר לי לעשות עבורך הכל, כי האדם הוא בעל בחירה ואי אפשר להעלותו כי אם כשיש לו איזה התעוררות מעצמו וזהו, יכול, אפלו ישב לו וכו'?" תלמוד לומר, עמו וכו' כנ"ל."

‘נשמות כאלו’ מוציא הצדיק, אמנם לא את כולם, וכי הצדיק מוציא את כולם? הרי יש נשמה שהיא עצמה הפכה להיות חלל הפנוי?!

‘נשמות הצדיקים’ הם אלו שיורדות לגיהנום, ומשם מוציאם צדיק¹. ויש להבין מהו הפשט בזה שהצדיק מוציא ומעלה נשמות? הרי מאחר ואדם פלוני ראוי לירד לגיהנום – אם כן מדוע שהצדיק יעלהו משם?! התשובה לכך היא: שהצדיק האמת הוא כזה מין “דן לכף זכות”, הוא מחפש כל כך, עד שאפילו שם הוא מחפש – באותם נשמות שכבר ירדו לגיהנום! כל ימי חייו הוא מחפש משהו לאחוז בו, ‘הרהור תשובה’, איזה מעשה טוב שעשה שיוכל להחזיק בו, שלא יהיה נידחי!

“אחר” – רבו של ‘רבי מאיר’, בעולם העליון כבר לא רצו לדונו כלל וכלל! גזרו דינו שנשמתו תלך ותתעה בעולם התוהו לעולמי עד! ‘לדון’ פירושו – שבתחילה תרד הנשמה לגיהנום, ‘לדון’ פירושו – שהנשמה אינה עוד ‘נדחת’! אולם “אחר”, לא רצו לדונו כלל, שיילך ויתעה! אמר רבי מאיר: לא, לא!

הצדיקים יורדים לתוככי הגיהנום, ומשם הם מעלים נשמות – כשיש להם במה לאחוז. הם מחפשים אצל הנשמה שנפלה – הרי כיצד יכול להיות שכל

הערות ומראי מקומות

ה. עיין חיי מוהר"ן אות תר"ב. ובזוהר פנחס (רכ:): מובא שאפילו צדיקים גמורים כשעוברים מהעולם הזה לעולם העליון יורדים לשאול, ולמה, לפי שהם לוקחים כמה רשעים משם ומעלים אותם למעלה, ואיזה רשעים יכולים הם להעלות, אותם שהרהרו בתשובה בעולם הזה, ולא יכלו לעשות תשובה כי הסתלקו מהעולם, והצדיקים יורדים בשבילם לתוך השאול ומעלים אותם משם. ובתולדות יעקב יוסף (פ' חוקת) מובא שזה מועיל רק למי שהאמין בצדיקים והתבטל אליהם, עיי"ש.

1. עיין ביאור הליקוטנים כאן אות י"ב.

2. עיין חגיגה דף ט"ו ע"ב.

ימי חייו לא עשה איזה דבר טוב" ? ! הם מחפשים ומחפשים, עד שמוציאים ומעלים את הנשמה משם ! אולם הם אינם מוציאים 'סתם כך'.

כתוב בזוהר הקדוש^ט: שיש גיהנום הנקרא "אבדון", ומאבדון אין הנשמה יוצאת לעולם. ויש "גיהנום" שמשם כן תצא הנשמה, 'שנה אחת' – והיא יוצאת, אולם 'אבדון' – משם אין יוצאים לעולם.

הצדיקים דואגים שהנשמה לא תהיה נידחת אפילו בעולם העליון, הם עוסקים בחיפוש אחר חיפוש עד שהם מוצאים ! מוצאים משהו, משהו טוב, איזה דבר כלשהו, וממילא יש להם במה לאחוז.

הרבי אמר: "איך וועל דיר א טובה טוהן, איך וועל דיר ארויס שלעפן ביי די 'פיאות' פון שאול תחתיות!" [אתאמץ ואשתדל לאורך ולרוחב להושיעו ולתקנו, בפאותיו אמשכהו ואוציאהו משאול תחתיות].

הרי זהו גם כן אותו הדבר – ולכן עלי להרבות ולהשתדל כמה שיותר בעשיית טוב, וכמה שיותר להתרחק מהרע, ואזי יש לצדיק במה לאחוז ! עוד 'אנחה' לה' יתברך, עוד 'דיבור', עוד 'צדקה', ואזי יש לצדיק יותר במה לאחוז בכדי שיוכל להוציאו ולהעלותו. יש בכוחו של הצדיק להוציא נשמות שמונחים כל כולם בשאול תחתיות, אולם הוא צריך שיהיה לו דבר מה לאחוז בו!" !

הערות ומראי מקומות

ח. עיין ליקוטי מוהר"ן תורה רפ"ב.

ט. עיין פרשת תרומה דף ק"ג ע"ב, ובזוהר חדש פרשת לך עה"פ "תן לי הנפש והרכוש קח לך".

י. חיי מוהר"ן אות רכ"ה, ועיין בהקדמת תיקון הכללי וז"ל שם: "גם יחד אותם לעדות ואמר, שגם כי ימלאו ימיו, אזי אחר הסתלקותו, מי שיבוא על קברו ויאמר שם אלו העשרה קפיטל תהלים הנ"ל, ויתן פרוטה לצדקה עבורו, אפילו אם גדלו ועצמו עוונותיו וחטאיו מאוד מאוד ח"ו, אזי אתאמץ ואשתדל לאורך ולרוחב להושיעו ולתקנו. ואמר בזו הלשון: 'איך וועל מיך לייגען אין דער לענג און אין דער ברייט איך זאל איהם א טובה טוהן, ביי די פאות וועל איך איהם ארויס ציהען פון דעם שאול תחתיות. ואני חזק מאד בכל הדברים שלי, אך בזה אני חזק ביותר"'.
יא. עיין זוה"ק פרשת פנחס דף ר"כ ע"ב, ובתיקונים דף ע"ו ע"ב (תיקון ל"ב).

וכל זה בגלל שהצדיק – בהיותו כאן בעולם הזה היה 'דן לכף זכות', בעולם הזה הוא חיבר וכתב רק ספרי 'התחזקות', כאן הוא עסק בהצלת נשמות, ולכן הוא זוכה לכך גם בעולם העליון! שם הוא הולך ומעלה נשמות מהשואל תחתיות!

"לפי מה דבר נש", במה שהאדם דבק "בהאי עלמא" – כך גם מתנהג שם". בעולם הזה היה כל עסקו רק 'לחפש זכויות', אזי גם שם הוא זוכה לכך, הוא הולך ומחפש ומוצא ומעלה נשמות!

כל כך מהר אצל הרבי!?

'רבי עוזר'²²! ר' עוזר היה יהודי צדיק, הוא היה יוצא לשדות במוצאי שבת, וחוזר בערב שבת קודש!

ר' עוזר נפטר עוד בחיי רבי נתן, ענה ר' נחמן טולטשיני'ער ואמר לרבי נתן: "רבי עוזר מן הסתם כבר הגיע לרבי!", כזה אדם, כזה קדוש, אה! תמה מוהרנ"ת: "וכי כל כך מהר מגיעים מהעולם הזה לרבי?! כל כך מהר?! כך אמר רבי נתן על ר' עוזר

התירוץ הוא: שבסוף הוא הרי כן הגיע לרבי, אלא שצריכים לעבור זיכוכים רבים עד שזוכים להגיע לרבי!

הערות ומראי מקומות

יב. עיין זוהר בראשית דף ק' ע"א, ומובא בספרי רבינו.

יג. ר' עוזר מאומאן, מתלמידי מוהרנ"ת, נפטר בגיל צעיר, בערך בשנת תקפ"ז, ומנו"כ באומאן, בנו: ר' נחמן.

הצדיק הוא כזה מין 'דן לכף זכות', וכפי שבעולם הזה הוא שואג בקול גדול": "אין שום ייאוש בעולם כלל", כך גם בעלמא דאתי הוא מוצא זכויות, ומעלה נשמות ומוציאם!

בעולם העליון, להיטיב עם הנשמות שירדו לגיהנום, זוהי טובה גדולה ועצומה מאד! הנשמות שירדו לגיהנום הרי מביטים החוצה: געוואלד נורא! מתי? מתי? מתי נזכה גם אנו לצאת מכאן? מתי נזכה לצאת^{טו}?! וכשמגיע צדיק ומוצא איזה 'זכות' שיש לנשמה זו; "הוא הציל פעם יהודי", בזה הוא מוציאו ומעלהו, נורא!

ומדוע באמת נוהג הדבר כן? מכיוון שגם בעולם הזה היה זה כל עסקו, מכיוון שבעולם הזה היה כל עסקו להציל נשמות ישראל מרדת שחת, לחזקם, 'התחזקות', על כן יש לו כח זה גם שם בעלמא דאתי!

אמנם לא לכל אחד יש כח זה בשלמות. אם בעולם הזה הוא נהג ב'מידת הדין', אזי גם בעלמא דאתי הוא נוהג כן.

הערות ומראי מקומות

יד. עיין שיחות הר"ן אות ג': "הפליג מאד בגדל מעלת התשובה, ואפלו כשנופלים מאד ח"ו וכל אחד נפל למקום שנפל רח"ל, אף-על-פי-כן אסור ל'אש' עצמו, כי תשובה גבוהה למעלה מן התורה, על-כן אין שום יאוש בעולם, כי אם יזכה יהיו נעשין מעוונותיו ענין אחר לגמרי, וכמו שאמרו חז"ל (יומא נו): שנתהפכין העוונות לזכויות, ויש בענין זה סתרי נסתרות, רק הכלל שמכל הנפילות והירידות שבעולם רח"ל יכולים לחזור אליו יתברך בנקל, כי לגדלתו אין חקר. והעקר שהכל תלוי בו, שלא יהיה מי'אש עצמו מל'צעק אל ה', ולהתחנן ולהתפלל אליו יתברך תמיד".

טו. עיין ליקוטי מוהר"ן תורה ס"ה אות א': "...ויש כמה וכמה נשמות ערמות, שהם נעים ונדים מחוץ לשדה, וממתינים ומצפים על תקון, שיוכלו לשוב ולכנס אל מקומם... והם כלם מבקשים ומצפים על בעל השדה, שיוכל להתעסק בצרף תקונם... ומי שרוצה לחגר מתניו, להכניס עצמו להיות הוא הבעל השדה, צריך להיות איש אמוד ותקיף, וגבור חיל, וחכם, וצדיק גדול מאד. כי צריך להיות אדם גדול ומפלא במעלה מאד". ועיין חיי מוהר"ן אות ק"צ וקצ"א.

טעם זקנים

מסופר על ר' מיכל'ע זלאטשוב'ער" שהיה צדיק נפלא - שכשהוא נפטר, הושיבוהו ב'בית דין של מעלה', ובהיותו בבית דין של מעלה, בכל עת שהגיע נפטר פסק ר' מיכל'ע: "שיוליכוהו לגיהנום!", ר' מיכל'ע לא טעם 'טעם חטא' מימיו! אמרו לו: "עה, אינך יכול להימנות ולישב ב'בית דין של מעלה', הנך שולח כל הנשמות לגיהנום!", והוציאו מה'בית דין'.

צדיק שבעולם הזה היה כל עסקו רק 'לדון לכף זכות', לחפש ולבקש זכויות, אזי גם שם הוא זוכה לכך^{טז}!

וככל שהאדם מרבה ב'עשה טוב', ו'בסור מרע', בכך הוא מקל על הצדיק, אזי יש לצדיק במה לאחוז בכדי להוציאו ולהעלות נשמתו!

בעלמא דאתי ישנם מקטרגים נוראים, הם אינם מניחים - הם אינם מניחים אפילו דבר כלשהו, אין מחשבה שהאדם חשב שהם שוכחים אותה, כל דבר הם מוציאים החוצה!

וודאי, אדם ששב בתשובה, הוא שח את כל אשר על לבו לפני ה' יתברך, הוא מתחרט על מעשיו, הוא שופך לבו נוכח פני ה', וודאי שזהו טוב מאד! כל מה שהמקטרג רוצה לומר עליו משהו, רואים תכף שהאדם כבר התחרט על כך^{יז}, אולם אם האדם אינו נוהג כך - זהו לא טוב!

יוצא אם כן שאותם מעשים שהנני מודע לכך שהם אינם כשורה; תאוות רעות, מידות רעות - כשאני משיח כל ליבי לפני ה' יתברך, אזי הנני יכול לחשוב ש"אני שב בתשובה" ! אולם אם הדברים אינם נחשבים בעיני לעוולה,

הערות ומראי מקומות

טז. עיין ליקוטי הלכות ה' נזיקין ג' אות ח', ועוד.

יז. עיין ליקוטי מוהר"ן תו' ט"ו - ענין "כשיש דין למטה אין דין למעלה". ועיין זוה"ק פרשת בא דף מא ע"א.

יא פרשת בא שנת תשל"ד

הדבר אינו חשוב בעיני לעוולה – לדבר בביהכ"נ זוהי עוולה? לשבת ולדבר דברים בטלים זוהי עוולה? זוהי אינה עוולה כלל! האם זוהי עבירה? וכי חיללתי שבת בכך? וכי הרגתי אדם בכך?!

על אותם 'עבירות קטנות' אי אפשר לשוב בתשובה! "למה אירא כימי רע עון עקבי יסובני" – מדוע הנני מתיירא מפני ה'יום רע'? מכיוון שאותם עונות שאדם דש בעקביו – הם אלו שסובכים אותי, האדם אף פעם לא שב עליהם בתשובה"ט.

שה' יתברך יעזרנו, שנשוב בתשובה על כל עונותינו. וכשמדברים דיבורים לפני ה' יתברך, יש לכך כח שבכל עת מגלה האדם ומתוודע לדברים חדשים שאסור לעשותם; "הרי גם דבר זה אסור לעשות", הרי אני מדבר דיבורים לפני ה' יתברך! סתם כך – ישנם דברים רבים שהנני חושב שמותר לי לעשות, "מותר לי"! דבר זה מותר, ודבר זה מותר! אולם כשמדברים ומשיחים לפני ה' יתברך, אזי מתוודעים ש"דבר זה הרי אסור, ודבר זה גם הוא אסור!".

שתוק כך עלה במחשבה

(ממשיך בלימוד מתוך ליקוטי מוהר"ן תורה ס"ד אות ג') הרבי אומר: "על ידי עיונו שם" הוא מוציא משם כמה נשמות שנפלו לשם "ונשקעו" – הם נשקעו שם, והצדיק מוציאם!

הערות ומראי מקומות

יח. תהילים מ"ט ו'.

יט. עי' מס' עבודה זרה דף י"ח ע"א ברש"י ד"ה שאדם דש בעקביו.

כ. עיין ליקוטי מוהר"ן תו' ל' אות ו': "...ועקר התשובה היא בבחינת שאינו יודע לשאל. הינו לעשות תשובה ולשאל פפרה מהשם יתברך על שאינם ידועים, שזה עקר התשובה, בבחינת (תהלים ס"ט): 'אשר לא גזלתי אָז אָשיב'". ועיין הנהגות האדם להגה"ק רבי אלימלך מליזענסק זצ"ל סעיף א'.

פי אלו המבוכות והקשיות של האפיקורסית הזאת הבא מחלל הפנוי, הם בבחינת שתיקה, מאחר שאין עליהם שכל ואותיות לישיבם כנ"ל. שם אין ביכולת לתרץ, שם צריך לשתוק, שם אם אחפוץ לחפש דיבורים על מנת ליישב הקושיות, הרי שלעולם לא איישב הקושיות, שם זהו בבחינת 'שתיקה'! מדוע עלי לשתוק שם? מכיוון ששם זהו 'חלל הפנוי', הרי הוא 'פנוי' – שם לא שייך להבין ב'שכל'. אם אבוא ליישב הקושיות על ידי 'שכל' ו'דיבורים' – אין הדבר שייך כלל! לעולם לא תצליח ליישב הקושיות!

פי הבריאה היתה על ידי הדבור – הבריאה נבראה על ידי הדיבור, בתוך החלל נהייתה בריאה, וכיצד? על ידי הדיבור! פמו שפתוב (תהלים ל"ג) "בדבר השמים נעשו וברוח פיו כל צבאם". ובדבור יש חכמה, פי כלל הדבור הוא רק חמשת מוצאות הפה, ועל ידם נתהוו כל הדברים של כל הבריאה, וכמו שפתוב (שם ק"ד): "כלם בחכמה עשית".

והדבור הוא הגבול של כל הדברים, הדיבור הוא הגבול של כל הדברים שבעולם, פי הגביל חכמתו בהאותיות, שאותיות אלו הם גבול לזה, ואותיות אלו הם גבול לזה.

וכל זה נאמר על הבריאה, אבל בהחלל הפנוי שהוא מקיף כל העולמות כנ"ל, והוא פנוי מפל כביכול כנ"ל, אין שם שום דבור, ואפילו שכל בלא אותיות כנ"ל. שם אין אותיות, אין חכמה, אין שכל, שם הוא מקום 'פנוי'! שם אין שום דיבור, ואפילו שכל ללא אותיות גם אין שם, ועל כן המבוכות הבאים משם, הם בבחינת שתיקה, על כן צריכים רק לשתוק!

וכמו שמצינו במשה (מנחות כ"ט): 'כפשאל על מיתת רבי עקיבא, זו תורה זו שברה. הקדוש ברוך הוא הראה לו כיצד רבי עקיבא יושב שם ולומד, ומשה רבינו התפעל עד למאד; "יש לך כזה מין רבי עקיבא – תן התורה על ידו", כה גדולה הייתה מעלתו של רבי עקיבא!'

(לאחר מכן אמר משה רבינו): "הראית לי את תורתו, הראה לי את מיתתו!"
והראו למשה כיצד עומדים עם מסרקות של ברזל ומושכים בכשרו! שאל
משה: "זו תורה וזו שכרה?!", השיבו לו: שְׂתַק כֶּךָ עֲלֶה בְּמַחְשָׁבָה.

משה רבינו הרי שאל שאלה? אומר הרבי כך: הִינּוּ שְׂאֵתָה צְרִיף לְשִׁתְּק,
וְלִבְלִי לְשֵׂאוֹל תְּשׁוּבָה וְתִרוּץ עַל קְשִׁיָא זו, על קשיא זו אין תשובה, כי כֶּךָ
עֲלֶה בְּמַחְשָׁבָה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַדְּבֹר. עַל כֵּן אֵתָה צְרִיף לְשִׁתְּק עַל
שְׂאֵלָה זו, כִּי הוּא בְּבַחֲיַנְתָּ עֲלֶה בְּמַחְשָׁבָה, שְׂאִין שָׁם דְּבֹר לִישָׁב אוֹתָהּ.

וְכִמוֹ כֵּן אֱלוֹ הַקְּשִׁוֹת וְהַמְּבֹכֹת שְׂפָאִים מִחֻלַּל הַפְּנוּי, שְׂאִין שָׁם דְּבֹר
וְלֹא שִׁכַּל כַּנ"ל, עַל כֵּן הֵם בְּבַחֲיַנְתָּ שְׂתִיקָה, וְצְרִיף רַק לְהֶאֱמִין וְלְשִׁתְּק
שָׁם.

הרי אם אלמד בספר חקירות וקושיות, ולאחר מכן אשתוק, מה תועיל
שתיקתי מאחר ואסור לי להסתכל בו?!

אומר הרבי כך: וְעַל כֵּן אֶסוּר לְכַנּוֹס וּלְעֵיץ בְּדַבְרֵי הָאֶפִיקוֹרְסִית וְהַמְּבֹכֹת
אֱלוֹ, רַק הַצְדִיק, שֶׁהוּא 'בַּחֲיַנְתָּ שְׂתִיקָה'. אם אכנס ולאחר מכן אשתוק, הרי
שהחקירות יבלבלו את מוחי יותר ויותר, ומה תועיל שתיקתי אז?!

כִּי אִם הַצְדִיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, רַק הַצְדִיק הַזֶּה שֶׁהוּא 'בַּחֲיַנְתָּ מֹשֶׁה',
כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת שְׂתִיקָה, מֹשֶׁה רְבִינוֹ אַחַז בַּמְּדִרְגַת 'שְׂתִיקָה', הוּא יִכּוֹל
לְשִׁתְּק, מֹשֶׁה בְּשִׁתְּקוֹ יִתְרָץ וְיִישָׁב כֹּל הַקּוֹשִׁוֹת! לֹא עַל יְדֵי דִיבּוּר – מֹשֶׁה
הוּא בַּחֲיַנְתָּ 'שְׂתִיקָה'!

בְּבַחֲיַנְתָּ שְׂנֵקְרָא: "כְּבֹד פֶּה" (שמות ד'), לכן נקרא משה רבינו 'כבד פה'
– בְּחִינַת שְׂתִיקָה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַדְּבֹר! 'דיבור', אלו הם קושיות
שיכולים ליישבם – ולכך משמש הדיבור. אולם קושיות ומבוכות שאי אפשר

ליישבם ולתרצם, שם היה משה 'כבוד פה', הוא אחז בכזו מין מדריגת שתיקה, שגבוהה יותר מן הדיבור!

וְעַל כֵּן הַצְדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, בְּחִינַת שְׁתִּיקָה, יְכוּל לְעֵין בְּדַבְרֵי הַמְּבוּכוֹת אֵלוֹ, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁתִּיקָה כַּנֶּ"ל. וְצָרִיךְ דּוֹקָא לְעֵין, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּפְּלוּ לְשֵׁם כַּנֶּ"ל.

אחד שלא הגיע למדרגת 'שתיקה', והוא מוכרח להשתמש עם ה'דיבור' - ושם הרי אין דיבור, שם אי אפשר ליישב הקושיות על ידי דיבורים, וגם לא על ידי שכל - שם אין שכל, אין אותיות, אין דיבורים, כלום! - הוא יכול לטבוע ולשקוע שם לעולמי עד, ולכן אסור לו לכנוס לשם.

אולם משה הוא 'בחינת שתיקה'. ובמקום שאין דיבור, יכול משה ליישב ולתרץ הקושיות על ידי מחשבתו. ולכן מותר לו לכנוס לשם, ולא רק ש'מותר לו' - אלא שהוא 'מוכרח' להיכנס לשם!

משה אכן לא רצה ללכת אל פרעה באומרו: "מי אנכי כי אלך אל פרעה?!", הוא סבר שהוא אינו ראוי ללכת אל פרעה, כזה מין 'חלל הפנוי', וכזו אפיקורסות, האם הנני ראוי ללכת לשם? ! משה רבינו התיירא! אולם הקדוש ברוך הוא ידע והכיר במעלתו של משה רבינו, אמר לו הקב"ה: "הנך יכול ללכת", הנך יכול ללכת אל פרעה! אמנם מישהו אחר לא - אבל אתה יכול ללכת אל פרעה^{כב}!

הצדיק וכל הנלווים אליו

ובכוחו של משה גם אהרן יכול היה ללכת ולהיכנס – בכוחו של משה! אולם ללא כוחו של משה, לא יכול היה אהרן להיכנס לשם, רק בלכתו עם משה יחדיו.

וזה אכן היה פגמם של ה'זקנים', הזקנים נסוגו אחור ולא נכנסו אל פרעה – הרי צריך היה להיות שגם הזקנים ייכנסו? אולם הם לא נכנסו. ומבוא במפרשים שהם נענשו על כך^{כג}.

הם היו זקנים, צדיקים, אם כן מדוע הם לא נכנסו אל פרעה? בגלל שהם פחדו. הם סברו שאין להם את הכוחות להיכנס אל פרעה, ל'חלל הפנוי'! אולם הקדוש ברוך הוא הרי ידע שהם הולכים עם משה יחדיו, אם כן הנכם יכולים להיכנס, אמנם לא לבדכם, אולם עם משה היה עליכם להיכנס!

אכן בתורה ח' אומר הרבי^{כד}; שהצדיק 'וכל הנלווים אליו' – אלו שנלווים אליו, שהולכים עמו יחד – גם הם רשאים להיכנס! ה'צדיק גמור וכל הנלווים עליו', להם מותר להתגרות ברשעים, אולם כל זה רק בתנאי שהולכים יחד עמו ולא עוזבים אותו^{כה}, אולם ללכת 'לבד', זהו אסור!

אם כן מי הוא זה שיכול להיקרא בשם "הנלווים אליו"?! מי הוא זה שיכול להתפאר ולהיקרא בשם "הנלווים אליו"?! ואשר על כן באמת אסור

הערות ומראי מקומות

כג. עיין רש"י שמות ה' א' ד"ה ואחר באו משה ואהרן וכו'.

כד. שם סוף אות ה': "...ועל כן זה הצדיק גמור וכל הנלווים אליו מתרים להתגרות ברשעים, כי זה הצדיק יכול לירד לתוף כל הצנורות של כל המדות רעות שלהם שהגבירו על עצמם, ולשברם ולבטלם".

כה. עיין ביאור הליקוטים שם אות א': "ו'הנלווים' מ'כרח לפרש על הנלווים המקשרים אליו בקשר אמתית (קשר אהבה כמוקב במקום אחר) בשלמות כראוי".

להסתכל, אכן אסור להסתכל, ואסור אפילו לדבר מהרשע, וזה מחמת שמי
הוא זה שיכול לומר שהוא מ"הנלווים אליו"? !.

(ר' משה בינשטוק: הרי גם רבי נתן שאל פעם: "מה רצה הרבי ממני?") רבי נתן נהג כך
בגלל שהרבי ציווה עליו, הוא אכן היה מ"הנלווים אליו", הרבי ציווה עליו
לדבר!

רבי נתן אכן שאל פעם: "וואס האט דער רבי געוואלט פון מיר האבן?!"
[מה רצה הרבי ממני? !] אצל רבי נתן היה זה באופן נפלא, הוא מוכרח היה
לציית לרבי, ובכל עת בואו לאומן הוא מוכרח היה להיכנס ל'הירש בער'
ולשוחח עמו¹², הרי כך ציווה עליו הרבי!

הרבי הרי ידע והכיר במעלתו של רבי נתן, והרבי ציווה עליו שידבר עם
הירש בער. וכך גם הירש בער ידע היטב מי הוא רבי נתן, הוא ידע היטב עם
מי הוא מדבר.

ואראה את השם

רבי נתן אמר פעם לאחד – אחד מהמחקרים: "דו שפארסט זיך מיט מיר?
איך האב געזאגט הירש בער'ן ואראה את השם, האט ער מיר געגלויבט¹³!"
[אייתי הנך מתווכח? אנכי אמרתי להירש בער 'ואראה את השם', והוא האמין
לי! – היה זה באמצע איזה 'חקירה', והירש בער נשאר בשתיקתו, הוא האמין
לו.

הערות ומראי מקומות

כו.. מהג' אפיקורסים שרבינו קירבם ליהדות.

כז. מובא בכוכבי אור אנשי מוהר"ן ג' אות ל"ב בהערת המעתיק.

מה הפירוש "ואראה את השם"? כזו אמונה של "ואראה מראות אלוקים" – "נ'פתחו ה'שמים ו'אראה מ'ראות א'לוקים" – (ראשי תיבות: אמונה"ג!)

הגמרא הרי מספרת^כ שמנשה הרג את ישעיה הנביא, הוא 'חתכו', ומדוע חתכו מנשה? אמר מנשה: משה רבינו אמר: "כי לא יראני" ואתה אומר: "ואראה את ה'"?! הרי זוהי קושיא נוראה.

הרי הרבי אומר כאן בתורה ז' תנינא: שמדריגת "כי לא יראני" זוהי מדריגה גבוהה יותר – כך אומר הרבי בתורה "כי מרחמם ינהגם" – "כי לא יראני" זהו בבחינת 'איה מקום כבודו', בחינת 'מה', בחינת 'רבי'. ומדריגת 'ואראה את השם' – זהו בחינת 'תלמיד'!

אומר שם הרבי; אף על פי שישעיה שנביא ידע שיש מדריגה גבוהה יותר ממדרגת "ואראה את השם", בכל זאת הוא דיבר ואמר שהוא אוהז רק במדרגת "ואראה את השם", אינני אוהז במדרגת "כי לא יראני", יוצא אם כן ש"ואראה את השם" – זוהי מדרגה נמוכה יותר!

הערות ומראי מקומות

כח. עיין בליקוטי הלכות ריש חושן משפט, וראה שיחות וסיפורים אות ז': "ועוד לא לוק מלין בדבר האמונה. והנני להציע תחלה שלש הצעות: הצעה ראשונה הוא בהכרח האמונה, כי גם חוץ ההכרח שהזכרתי לעיל, כדי לעמוד על ידה בהנסיגות שנתנסה האדם בזה העולם, עוד נמצא בה הכרח גדול לחיי עד. כי בזאת לבד מתקשר הנשמה במקורה (בכסא כבודו יתברך) אשר נחצקה משם. כי זה השער לה, אשר בדורות הראשונים זכו הצדיקים להשפעת הנבואה על ידי האמונה. ומהרנ"ת ז"ל מצא עבור זה רמז נפלא בראשי תבות הכתוב "נ'פתחו ה'שמים ו'אראה מ'ראות א'לוקים" [אותיות אמונה"ג]."

כט. עיין יבמות דף מ"ט ע"ב, עיי"ש.

ל. וז"ל שם באות ח': "...כי משה השיג בחינת (שמות ל"ג): 'כי לא יראני האדם וחי', זה בחינת ההשגה של 'מה', בחינת: 'מה חמית וכו'', שזהו ההשגה של דרי מעלה, בחינת בן. וישעיה, שהיה במדרגה קטנה ממשה, אמר (ישעיה ו): 'ואראה את ה'" – זה בחינת השגה של דרי מטה, בחינת תלמיד, בחינת 'מלא כל הארץ כבודו'. כי אף-על-פי שידע ישעיה שיש השגה של בחינת 'מה', אף-על-פי-כן אמר לפי מדרגתו, שהוא היה בבחינת ההשגה של 'מלא כל הארץ כבודו', בחינת: 'ואראה את ה'".

אמנם, 'מנשה' היה רשע, והיה הורגו בכל אופן, ולא היה מקבל תירוץ. אמר רבי נתן: "אני אמרתי להירש בער "ואראה את השם" והוא האמין לי!".

ומכיוון שלנו אין "שלימות אמונה שאין שלימות אחריו"^{לא}, וגם לא "שלימות היראה", ו"הצדקות", וכל שאר דברים המוזכרים שם, אם כן אסור לנו לדבר עמהם! "ראוי להתרחק מדיבורים של רשע" – כך אומר הרבי בתורה מ"ג^{לב} – דיבוריהם של הרשעים הם "אזורים ארסיים של ניאוף!", כשרשע מוציא 'הבל פיו', זהו 'ארס של ניאוף' – אומר הרבי.

כך אומר הרבי בתורה מ"ג: "להתרחק מדיבורים של רשע", אלו הם "אזורים ארסיים של ניאוף". כשרשע מדבר ומוציא הבל מפיו, אזי הוא "מוליד אזורים ארסיים של ניאוף". וזה ששומע דיבוריו, ו"נושם נשימות", הוא מכניס בעצמו את אותם "אזורים".

הרבי מדבר שם, שכשכאב לאדם התגברות של פגם הברית, זה על ידי 'בלעם הרשע' – מ'פיו'. ואף על פי שהקדוש ברוך הוא אמר לו מה לנבאות,

הערות ומראי מקומות

לא. מלשון ליקו"מ תורה י"ח אות ג'.

לב. ליקוטי מוהר"ן תורה מ"ג, וז"ל שם: "דע כי הדבורים של הרשע שהוא בר דעת, מולידים נאוף בהשומע... וכשרשע מדבר ומוציא מפיו הבלים, מוליד אזורים ארסיים של נאוף. והשומע ממנו הדבורים, ונושם נשימות, מכניס בגופו אלו האזורים. ולפיכך בכלעם שהוא בחינות דעת דקלפה כמו שדרשו חקמינו, זכרונם לברכה (ספרי פרשת וזאת הברכה, ובוהר שמות כ"א: ,, בלק קצ"ג): על פסוק: 'לא קם כמשה וכו' – 'בישראל לא קם, אכל באמות קם, ומנו – בלעם'... ועל ידי דבוריו מוליד אזורים ארסיים של נאוף. לזה כשבאו ממלחמת מדין, נאמר (במדבר ל"א): 'ויקצף משה על פקודי החיל, ויאמר החייתם כל נקבה, הן הנה היו בדבר בלעם'. 'בדבר' דיקא, כי על ידי דבריו, שהוא התגלות הדעת שלו, מוליד נאוף במדין. ולפיכך כשבאו ממלחמת מדין, כתיב (שם): 'ויקרבו אל משה ראשי הפקדים וכו', ויאמרו ונקרב את קרבן ה' וכו', לכפר על נפשותינו לפני ה', ודרשו רבותינו, זכרונם לברכה (שבת ס"ד), שפקד אמרו: 'אף על פי שמדי עברה יצאנו, – מידי הרהור לא יצאנו'".

ט פּרשת בא שנת תשל"ד

אולם בכל זאת הוא דיבר, ומדיבורו נהיה אחר כך מה שנהיה שם – ב'שיטים'.
והכל על ידי דיבוריו, על ידי "ארסיים של ניאוף" שיצאו מבלעם.

(אחד הנוכחים: הקדוש ברוך אומר למשה: "בא אל פרעה", משה הרי התיירא ללכת, 'בא' פירושו 'אנכי אהיה שם', היה לו לומר "לך אל פרעה"? ! אלא שלשון הכתוב הוא 'בא'! "אנכי אהיה שם, אל תירא", 'בא' פירושו – "אנכי אהיה שם"), הם אכן אומרים 'בא' – "בא עמי"לג!

מחלוקת – בריאת העולם...

(מתוך שיעור בתורה ס"ד אות ד') אומר הרבי: וְדַע, פִּי מַחְלֶקֶת הִיא בְּחִינּוֹת
בְּרִיאַת הָעוֹלָם. אין כוונת הרבי ל'מחלוקת' שמתקוטטים אחד עם השני –
כשמתקוטטים אחד עם השני זהו 'חורבן העולם', ההיפך מ'בריאת העולם'!
הרבי מתכוון ל'מחלוקת' שיש בין 'תנאים ואמוראים' כשהם מבררים ומלבנים
יחד הלכות ללמדנו כיצד עלינו לנהוג, ישנם חילוקי דעות, מבררים את העניין,
זה 'בריאת העולם', על יד זה נהיה בריאת העולם!

פִּי עֶקֶר בְּרִיאַת הָעוֹלָם, עַל יְדֵי חֶלְלַת הַפְּנוּי, כִּךְ לַמְדָנוּ לַעֲיֵל. פִּי בְּלֹא זֶה
הָיָה הַפֶּל אֵין סוּף, וְלֹא הָיָה מְקוֹם לְבְרִיאַת הָעוֹלָם כַּנִּל.

ואפילו הצדיקים מצמצמים את 'אורם', וזאת מכיוון שהצדיק – אלמלא
יצמצם אורו – וכפי שרבי נתן כותב בהקדמה לליקוטי מוהר"ן, "שאף על פי
שהספר ליקוטי מוהר"ן הוא גבוהה מאד, זה כבר לאחר שהרבי כבר הוריד

וצמצם – כדי שגם לנו תהיה ידיעה קצת! ". לולא זאת, לא היינו יודעים מאומה!

אילו היה הצדיק חפץ לילך רק לפי מוחו, לפי גדלותו, לא היינו יכולים להשיגו כלל. אלא רק על ידי שהוא מצמצם עצמו – וכפי שהקדוש ברוך הוא צמצם את האור בתחילת הבריאה, ולולא זאת לא הייתה הבריאה מתקיימת – כך גם הצדיק מצמצם עצמו.

אצל הצדיק זהו 'בחינת צמצום', ה'מוחין' שלו רצים ומשיגים השגות אלוקות, הוא מוריד עצמו ומצמצם עצמו.

זוהי הכוונה 'מחלוקת', 'חילוקי דעות', הוא מוכרח לשנות קצת, לא כפי שזה עתה, או אז נעשה 'בריאת העולם'!

"עקר בריאת העולם ע"י חלל הפנוי כנ"ל, כי בלא זה היה הפל אין סוף!".

הרבי חידש דבר "שצריך לדבר עם בני אדם", "לקרב בני אדם לה' יתברך!".

הערות ומראי מקומות

לד... וז"ל שם: "...והנה אף על פי שהדברים גלויים ומוכנים קצת על פי פשוטן של דברים, אף על פי כן עוד דברים בגו, כי כפלים לתושיה, כי עדין פנימיות הדברים סתומים וחתומים מעין כל, כי הם דברים שכסה עתיק יומין, שצריכין לכסותם ולגלותם כדי להכניסם בזה העולם, כי המכסה הוא הגלוי וכו'. וכמבאר מזה בכתבי האר"י ז"ל, וכאשר שמענו מפיו הקדוש ז"ל שפעם אחת אמר, שהתורה שהוא מגלה, היא נמוכה אלפים ורבעות מדרגות מכפי מה שהשיגה במקומה העליון. והן הן גבורותיו. הן הן נוראותיו, אשר השיגה יד שכלו הקדוש הרם ונשא, להלביש ולהוריד דברים גבוהים ונוראים כאלה, דברים קדושים ודקים ורוחניים מאד, להלבישם בלבושים רבים וצמצומים, עד אשר יהיו דברים השוים לכל נפש, להודיע לבני האדם גבורותיו יתברך, לגלות עצות ודרכים ונתיבות להגיע לעבודתו יתברך באמת".

כא פרישת בא שנת תשל"ד

לכל אחד עולות במחשבות¹; "מדוע עלי לבטל מזמני? מוטב שאעבוד את ה' לבדי, אלמד ואתפלל, ואעסוק בעבודת ה'!?", בעיניו זהו 'צמצום', עליו לצמצם עצמו, להניח לימוד תורתו ותפילתו, ולדבר עם בני אדם. אולם לאמיתו של דבר, זהו 'בריאת העולם', לולא זאת לא יהיה בריאת העולם!

כך היה בתחילת הבריאה, וכך נוהגים הצדיקים, הם עוזבים ומניחים את ה'מוחין' שלהם, וכך צריך להיות גם אצל כל אחד בפרטיות! לדבר אחד עם השני, לדבר ולהיזכר מהתכלית, זהו תיקון העולם ממש!

וְעַל כֵּן צִמְצַם הָאוֹר לְצַדִּיק, וְנַעֲשֶׂה חֶלֶל הַפְּנוּי, וּבְתוֹכוֹ בָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה, על ידי שמתקבצים יחדיו – הרי כל אחד יכול היה ללמוד בפני עצמו – על ידי זה נשלמת הבריאה! נבראת בריאה חדשה, נתחדשים הלכות חדשות, יוצא דבר מבורר! – הִינּוּ הַיָּמִים וְהַמְדוּת, עַל יְדֵי הַדְּבוּר כִּנְ"ל, "בְּדִבְרֵי ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ" וְכו'.

וְכֵן הוּא בְּחִינַת הַמַּחְלֻקוֹת, כִּי אֵילּוּ הָיוּ הַתְּלַמִּידֵי חֻכְמַיִם אֶחָד, לֹא הָיָה מְקוֹם לְבְרִיאַת הָעוֹלָם. האור היה נשאר גדול כל כך, עד שלא היה יכול להיות בשום אופן מקום לבריאת העולם.

מה גם שלא ייצא אף דבר מבורר כראוי, מכיוון שאחד לא יחפוץ לומר ההיפך מדברי רעהו, היה האור נשאר גדול כל כך, שבשום אופן לא היה מקום לבריאת העולם.

אכן לאחר ששב הרבי מארץ ישראל אמר: "הבאתי לכם מתנה – מחלוקת!".

הערות ומראי מקומות

לה... עיין ליקוטי מוהר"ן תו' ל"ד, ותו' ז' תניינא, ועוד.

אילו לא היו חולקים על הרבי, היה האור נשאר גדול כל כך, עד שממש לא הייתה שום אפשרות להכניס את אורו בעולם! כל כך גדול היה האור!

האור היה מאיר כל כך, עד שרק אנשים גדולים מאד במעלה היו יכולים לשאוב ולינוק קצת מהאור, אולם שאר האנשים לא היו יכולים לקבל מאומה!

ברם על ידי 'מחלוקת', נעשה האור 'מצמוצם', זה אומר כך, וזה אומר כך, על ידי זה יכול להיכנס איזה דיבור בעולם! – רק על ידי המחלוקת שביניהם, והם נחלקים זה מזה, וכל אחד מושך עצמו לצד אחר, על ידי זה נעשה ביניהם פחינות חלל הפנוי, שהוא פחינות צמצום האור לצדדין, שבו הוא פריאת העולם על ידי הדיבור פנ"ל.

פן יהרסו

אכן בתורה מ"ט מדבר הרבי מעניין 'צמצום'י, הרבי מדבר שם מעניין 'שמירת המחשבה'.

גם בתורה זו מדבר הרבי משני ענינים; 'לצמצם עצמו', ובפנים שם הוא ה'דיבור'. הצמצום לבד – אומר הרבי – זה 'שתיקה', אולם בתוך הצמצום – בתוך החלל – שם היא הבריאה, הבריאה נעשית על ידי הדיבור. על ידי שמצמצמים את האור – הרי מדוע מצמצמים את האור? בכדי שתהיה שם בריאה, והבריאה היא על ידי ה'דיבור'!

כך נוהג הדבר אצל כל אחד בפרטיות, הוא מוכרח לצמצם עצמו, אלמלא הצמצום לא תהיה לו שום תועלת מכך. וכשהוא מצמצם עצמו, אזי עליו להרבות שם בדיבורים, שם יש כבר 'דיבור'!

הערות ומראי מקומות

לו. עיי"ש אות א', ובליקוטי הלכות תפלת המנחה ז' באריכות.

כל אחד מוכרח שהיה לו צמצום, אלמלא יצמצם עצמו, אזי יכול להיות – הרי הקדוש ברוך הוא חפץ שהאדם יהיה בריא, שיאריך ימים, שיוכל לעשות מצוות ומעשים טובים, אם כן הוא מוכרח לצמצם עצמו.

אילו יאמר אדם – הוא לא יישן כלל, הוא לא יחפוץ לאכול כלל, הוא לא יחפוץ כלל, מהי התועלת שתצא מכך? הרי הוא יישאר בלא כלום! הדבר ייפגע במוחו, מוחו ישתגע, הוא לא יוכל לעשות שום דבר, ומה תהיה התועלת בזה? הרי הקב"ה כן חפץ שהאדם יוכל לעשות משהו.

אלא מאי? על הצמצום להיות במידה ובמשקל! ועד כמה?! הרי יכול להיות שהנני מצמצם עצמי יתר על המידה, וגם זה אינו מן הראוי?! אולם בכל זאת מוכרחים להצטמצם – ושם נבראת הבריאה, והבריאה עצמה נבראת על ידי הדיבור!

כך היה בעת בריאת העולם, וכך נוהגים הצדיקים בכלליות דרכם, וכך גם על כל אחד בפרטיות לנהוג בדרך של צמצום!

צמצומים ולבושים

'רבי נתן' – רבי נתן כל כך הקפיד על ענין 'חצות', נורא! אולם רבי נתן לא פנה לישון בימות החורף, הוא המתין עד שבניו שבו מתלמודם, ואז התיישב לאכול עמם ארוחת ערב, ורק לאחר מכן פנה לשנתו!

רבי נתן היה אדם חלוש מאד¹, הוא יכול היה להקדים את שנתו בשעתיים, ולקום רענן יותר, 'עבודת חצות' שלו יכולה הייתה להיות משובחת בהרבה!

הערות ומראי מקומות

לז.. מוהרנ"ת סבל מחולי מעיים כאחד עשרה שנים כמובן מהמכתבים.

התירוץ הוא – שרבי נתן ידע שאם הוא יישב לאכול ארוחת ערב יחד עם בניו, והם יקראו קריאת שמע שעל המיטה, ויברכו ברכת המזון – בזה הוא מחויב, זהו רצון ה'! – או אז יזכה לבנים הגונים. לכן עכב רבי נתן את שנתו עד שבניו שבו מתלמודם, וישב לאכול עמם ארוחת ערב, וברך עמם ברכת המזון, קרא עמם קריאת שמע של המיטה, והשכיבם לישון!

זהו 'צמצום' נורא, אולם על ידי זה נהייתה 'בריאה'! רבי יצחק נהיה "רבי יצחק". ורבי נחמן נהיה "רבי נחמן". ורבי יוסף יונה נהיה "רבי יוסף יונה". "ילדיו" גדלו ונהיו 'צדיקים'! ומדוע? בגלל שהוא צמצם עצמו! איי לכאורה זה מנעו מעבודתו? ! התירוץ הוא – שחובה עליי להצטמצם!

הרי הקדוש ברוך הוא צמצם עצמו בתחילת הבריאה – אלמלא הצמצום לא היה קיום לבריאה! וכך גם הצדיקים מצמצמים עצמן – צדיקים!

עצם העובדה שיש לנו שייכות כלשהי לליקוטי מוהר"ן – זהו בעצמו צמצום! הרבי כל כך צמצם, בצמצומים רבים כל כך, וזאת על מנת שנוכל לשאוב ולינוק קצת מהספר, ברם אלמלא הצמצום לא הייתה לנו השגה כלל וכלל!

וכך גם 'ספר הזהר' – הרי כך גם כל הספרים הקדושים – כולם מצומצמים באופן נפלא! ומדוע? בכדי שתהיה בריאה! נבראת בריאה, והבריאה נעשית על ידי הדיבור – נהיה משהו! אולם כשלא אסכים לצמצם עצמי, האם תהיה תועלת בכך?!

אכן אצל רבי אברהם בן רבי נחמן ראינו זאת בעת ששהו עמו תלמידיו – היו לו תלמידים צדיקים, "רבי מרדכי סאקאלאווער", "רבי שלמה גבריאל", היו לו שם יהודים 'צדיקים', ממש 'צדיקים', 'מוחות', הוא היה מדבר עמם באופן שונה, באופן עמוק יותר!

כּה פּרשׂת בא שנת תשל"ד

אולם בעת שאותם תלמידים מרוממים לא שהו עמו, רק אותם תלמידים פשוטים יותר, אזי הוא דיבר עמהם לפי מדריגתם!

ואף על פי שמוחו היה מוח קדוש וטהור, ולכאורה היה ביכולתו לדבר באופן מעמיק יותר? ! התירוץ הוא: שכעת עליו לצמצם עצמו! כפי מדריגת האנשים שיושבים לפניו כעת – כך עליו להצטמצם! לספר בפניהם עובדות וסיפורים, לדבר באופן שתהיה נעשית בריאה על ידי זה!

על ידי כל אדם נהיה בריאת העולם – נהיית בריאה! זהו חיוב של כל אחד ואחד לפי ערכו – כשהוא חפץ להיטיב עם הזולת – שלא יחשוב על עצמו, עליו להצטמצם, או אז תיעשה בריאה, על ידי כך – זהו תיקון העולם!

(רמ"ב: בתחילה מדבר הרבי שעל ידי 'מחלוקת נהיה מקום לבריאה, ובהמשך, אומר הרבי ההפך, כשנמנעים מדבר הרבה – זה מה שעושה בריאה?!) זה כבר עניין אחר. הנך מתכוון ל'שתיקה'? ! אלו הם שני דברים נפרדים; ישנו ה'חלל' בעצמו – אומר הרבי – ובחלל נבראה הבריאה, "אותותי אשר שמת בקרכו"^ל, אותיות הבריאה נהיו בחלל. אולם הסוד של החלל בעצמו, מזה אי אפשר לדבר כלל, ממש חלל הפנוי, שם זהו "יש – ואין", זהו חלל – ואינו חלל, ישנו – ואינו, שם לא שייך לדבר כלל, שם זהו למעלה מהדיבור, שם צריכים רק 'שתיקה'.

אולם בתוך הבריאה שנבראה שם – הרי נבראה בריאה, הקדוש ברוך הוא ברא עולמות, שם כבר יכולים לדבר, שם כבר ישנם דיבורים!

(רמ"ב: וזאת מקיימים רק על ידי מחלוקת?) אה מחלוקת, חילוקי דעות, זהו כבר צמצום! כשכולם בדעה אחת אין זה צמצום, המחלוקת היא זו שמביאה לידי

הערות ומראי מקומות

טעם זקנים כו

צמצום! זה סובר כך, וזה סובר כך, כשיש חילוקי דעות – אזי כבר נעשה צמצום!

הרבי יאמר בהמשך: "כל ימי גדלתי בין החכמים"לט, החכמים – זה סובר כך, וזה סובר כך, שם יכולים להתגדל המידות! זהו כבר ה'דיבור', ה'בריאה'. אולם ה'חלל הפנוי' בעצמו, שם יש 'שתיקה', שם לא שייך להיכנס כלל ולעייין, שם זהו "יש ואין", שם אסור לעייין כלל. וכשכן מעיינים שם אזי "כל באיה לא ישובן!", אולם מאחר והקדוש ברוך הוא צמצם את האור, הוא כבר ברא בריאה, הרי שבבריאה כבר ישנם דיבורים, ישנם מידות, דיבורים!

כך גם כל אחד בפרטיות, לבעל דבר ישנם שני דרכים בהם הוא אורב לאדם להפילו ברשתו – דרך אחת היא; להפילו לתאוות, חושך, למידות רעות, ועל ידי זה לוכדו במצודתו.

אולם יש אדם שלא נותן – הוא לא נותן לעצמו ליפול ברשת התאוות – אזי הבעל דבר מפילו ל'ריבוי אור', וגם בדרך זו מנצחו לגמרי! הוא מכניסו ל'ריבוי אור, וממילא הוא נוטל ממנו בריאותו וכוחותיו – הוא מנצחו בנצחון גמור!

כשהאדם בריא וכו' – אזי יש ביכולתו לעשות את שמוטל עליו!

הערות ומראי מקומות

לט. עיין בתורה ס"ד אות ד', עפ"י אבות פ"א י"ז.

מ. עיין כוכבי אור – אנשי מוהר"ן אות כ"א, שאמר רביז"ל לר' דוב מ'טשערין: "דיין תצות וועט זיין דריי אַזייגער!" עיי"ש הענין.

וכמו"כ יש דיבור מרביז"ל (מובא בשיח שרפי קודש הישן ב' מ"ג): 'אז א' מענטש איז געזונט דאך ער טאן און טאן און טאן (בתורה ועבודה), איז ער נישט געזונט – דאך ער אַוועק לאַזן דעם שערין אַיזן!' – כלומר, צריך לעזוב את העבודות הקשות, ולעשות כפי יכלתו.

נו"ן – וחי"ת

בתורה הראשונה תורה א' מביא ר' אברהם בן רבי נחמן^{מ"א}; ש'נו"ן' מרמז על צמצום. וישנם שני סוגי 'נו"ן' – שני מיני צמצום, צמצום מהתאוות – וצמצום מריבוי אור.

הרבי אומר ש'נו"ן' זהו צמצום – מלכות! תכף בתורה הראשונה – בנו"ן ישנם שני צמצומים, וכפי שאסור לי להמשך אחר תאוותי – כך אסור לי לנהוג ב'ריבוי אור'! בגלל שהכוונה בשתייהם אחת היא – כפי שהתאוות מרחיקות את האדם מה' יתברך – כך גם ריבוי האור מרחיק את האדם מה' יתברך! הדבר ייטול ממנו כל חיותו, הוא יעזוב, ואז כבר לא יהיה עם מי לדבר.

לבעל דבר ישנם שני דרכים; הוא בוחן כל אחד בפרטיות לדעת מהי הדרך בו יתפסהו ברשתו. ישנו אדם שלא מניח, הוא לא נותן לעצמו ליפול לתאוות, הוא לא נותן לעצמו. אזי מנסהו הבעל דבר בדרך השנייה. ובסופו של דבר – הוא לוכדו ברשתו ומפילו לגמרי! או לחילופין ירגיש האדם שאינו מסוגל עוד לסבול האור, מכיוון שעל ידי 'ריבוי אור' נעשו קלקולים גדולים – 'בן עזאי' ו'בן זומא'^{מ"ב}, הם היו 'תנאים', אולם על ידי כך נעשו קלקולים גדולים, מכיוון שהדברים נעשו ללא צמצום.

כל פעולה שהאדם עושה ו'לפי שעה' נדמה לו שיש קיום לדבר, עליו לחשוב ולהתבונן; האם יוכל להיות המשך וקיום לפעולתו.

הרי האדם חפץ להאריך ימיו, והקדוש ברוך הוא חפץ שהאדם 'יאריך ימיו', אם כן חובה עליו לדאוג שיהיה לכך קיום! קיום כוחות הגוף, העניים,

הערות ומראי מקומות

מא.. עיין היטב בכיארור הליקוטים תורה א' אות ג' – ו'.

מב.. עיין ליקוטי הלכות הל' תפלת המנחה ז' אות צ"ה.

כח טעם זקנים

המוח, הפה, הרגליים, שיהיה להם קיום – לזאת מוכרח האדם להצטמצם!
ושם תוכל להבראות בריאה, הוא יוכל לקום, לדבר, ללמוד, ולהתפלל!

וזאת מכיוון שכשיש לאדם 'גוף' בריא, אזי יש לו עם מה לעבוד, אמנם
הגוף הוא רק 'משרת', אולם צריך שיהיה 'גוף'!

אכן ה'שני למלך' ^{מג} ביקש שייתנו לו 'משרת' על מנת שיוכל לחפש אחר
ה'בת מלך'. אמרו אנשי שלומנו: 'משרת' – מרמז על ה'גוף', השני למלך
ביקש שייתנו לו גוף בריא – משרת, בכדי שיוכל ללכת ולחפש אחרי הבת
מלך – צריכים גוף בריא!

(אחד הנוכחים: סוס, ומשרת, וכסף להוצאות), הכסף בנפרד, וסוס – הכוונה לכוחות
הגוף!

צריך לעשות דבר שיהיה לו קיום לעד

אצל הרבי היו כאלו תלמידים – שהרבי הנהיגם בדרך חדה וחריפה מאד,
"רבי שמואל אייזיק" – נהג בדרך חריפה מאד! הוא אמר: "אילו אומר היום
'שמע ישראל' כפי שאמרתי אתמול, אזי אינני חפץ עוד בחיי – שיערפו
ראשי!" הוא אינו חפץ בחיים, דרך חריפה מאד!

סיפרו זאת לרבי נתן – שכך התבטא רבי שמואל אייזיק; "אילו אומר היום
'שמע ישראל' כפי שאמרתי אתמול, אזי אינני חפץ עוד בחיי – שיערפו ראשי!"
– הוא אינו חפץ בחיים כלל – שיערפו ראשו במשקוף. ענה רבי נתן ואמר:
"אותו הוליך הרבי על חודו של חרב, והוא עמד בזה" – כך הנהיגו הרבי! הוא

הערות ומראי מקומות

מג... עפ"י סיפורי מעשיות – מעשה א', אבידת בת המלך.

לא בחר לבדו דרך זו, אותו הוליך הרבי בדרך כזו – "לא כך קיבלנו מהרבי!", זהו אותו 'רבי'. ענה רבי נתן והעיד: "מיר האבן פונעם רבי'ן נישט אזוי מקבל געווען, מיר האבן מקבל פונעם רבי'ן, אז מען קען נישט דאווענען יום כיפור – זאל מען דאווענען צו גאט'ס נאמען!" [לא כך קיבלנו מהרבי, אנו קיבלנו מהרבי, שכשלא עולה בידנו להתפלל ביום כיפור – עלינו להתפלל ביום 'שם השם'] יום למחרת יום הכיפורים נקרא 'שם השם'^מ, זהו אותו רבי!

התירוץ הוא: שאת רבי שמואל אייזיק הוליך הרבי בדרך כזאת! ומה נהיה בסופו של דבר? לרבי שמואל אייזיק היה מספר תלמידים מצומצם, חסידים ספורים ממש! חמי רבי אהרן קיבליטש'ער היה מספר שבקיבליטש התגורר אחד מחסידיו – היו לו מעט חסידים שגם הם יכלו ללכת בדרכיו.

דבר נוסף, לאחר שחסידיו של רבי שמואל אייזיק נפטרו, כבר לא היה להם המשך – חסידיו של רבי שמואל אייזיק לא נסעו לאומן על ראש השנה, הם התרחקו!

הדרך והנהגה בה נהגו רבי שמואל אייזיק ותלמידיו, הם לא יכלו להעביר הלאה לילדיהם! הדרך בה הלכו הופסקה לגמרי!

אולם דרכו של רבי נתן עדיין חיה וקיימת! עצם העובדה שאנו עדיין יושבים כאן ומשוחחים זהו רק בכוחו של רבי נתן! מכיוון שעל ידי ההתחזקות של רבי נתן, והליקוטי הלכות שהשאיר אחריו, ושאר פעליו – על ידי זה ברוך השם יש המשך וקיום עד לימינו! יש ב'ירושלים', יש ב'בני ברק', ישנם חסידים ב'אמריקה'! עדיין מדברים מהרבי, בוערים ברבי!

אולם דרכו של רבי שמואל אייזיק – אותו הוליך הרבי בדרך זו! אולם יכול להיות – וכי אני הוא זה שיאמר? ! רבי שמואל אייזיק היה יהודי צדיק, קדוש

- אולם יכול להיות שאת חסידיו הוא כבר צריך היה להוליך בדרך קלה יותר, אנשיו כבר לא החזיקו בדרכיו - הרי אנו מדברים מרבי שמואל אייזיק! "זאת ראינו בחוש - היו אנשי שלומינו אומרים - שמ'רבי שמואל אייזיק' לא נותרה השארה לענייניו של הרבי!".

ב'קיבליטש' התגורר אחיינו של רבי שמואל אייזיק - הוא היה מכנהו 'דודי' - רבי שמואל אייזיק היה דוד רבה שלו. לא הייתה לו שום שייכות אתנו. הוא היה אומר: "רבי שמואל אייזיק - תלמידו של רבכם - הוא דוד רבה שלי!". "דוד רבה רבה שלי!". אולם הוא לא נסע לראש השנה, לא הייתה לו שום שייכות אתנו. אינני יודע אם הוא היה 'מתנגד' - אינני יודע, אולם לא הייתה לו שום שייכות אתנו, כלום!

היו אומרים שגם בעיירה 'טפליק' התגוררו כמה מקרוביו של רבי שמואל אייזיק, אולם לא הייתה להם שום שייכות אלינו, כלום!

הייתה לו בת - בת אחת הייתה לו לרבי שמואל אייזיק, אומרים שחתנו היה 'יהודי צדיק' - חתנו של רבי שמואל אייזיק, אולם מי שמע עליו? כלום!

ומדוע? מכיוון שזוהי דרך - כזו מין דרך שהקדוש ברוך הוא מנהיג - זוהי 'דרך ליחיד'! אולם שתהיה השארה, שיהיה עולם, שתהיה בריאה - דבר זה לא יכול להתקיים בדרך כזו, לא שייך!

אפילו תנאים, אמוראים, גם דרכם הייתה חריפה מדיי! בן עזאי, בן זומא, חריף מדיי! הציץ ונפגע, הציץ ומת^מ! לא היה זה דבר השווה לכל נפש.

מאחר והקדוש ברוך הוא חפץ בבריאה, הפשט הוא - שהקדוש ברוך הוא לא חפץ שב'פעם אחת' כבר יבערו, הקדוש ברוך הוא חפץ שיתקיים הדבר

פרשת בא שנת תשל"ד לא

לעולמי עד ! שהדבר יתקיים לאורך ימים ושנים, עשרות שנים, לעולמי עד !
אם כן מוכרחים שיהיו לכך 'כוחות' !

כשברצוני לפעול דבר מה, ולמסור נפשי, להשקיע כל כוחי. עליי לחשוב
מה יהיה מחר ? מה אעשה מאוחר יותר ? ! הרי גם מחר הנך צריך לרצות, הרי
גם מחרתיים הנך צריך לרצות כך !

לרבי נתן היו כאלו תלמידים, שרפים ממש, הם בערו ויקדו ! אולם הם
השאירו אחריהם 'בנים', 'נכדים', 'וינינים', וכולם נסעו לאומן לראש השנה"י !
מהעיר ברסלב היו נוסעים קרוב ל'שמונים' חסידים על ראש השנה ! מהעיר
טשעהרין יצאה רכבת שלימה ! וכן מהעיר טפליק נסעו רבים ! רחמנות עליהם
- היטלר ימ"ש החריב הכל - אולם היו, היו !

הערות ומראי מקומות

מו. עיין ליקוטי הלכות הל' נדרים ד' אות ו': "...ומבאר בסימן סח (בלקוטי תנינא) שמדבר גם כן מענין
זה שהצדיק מאיר בבנים ותלמידים הארה כזאת, באופן שהם יאירו להלן יותר בבניהם ותלמידיהם, וכן
לדורי דורות לנצח, שלא יפסק עוד הארת הדעת הקדוש לעולם. כאשר שמעתי מפיו הקדוש בפרוש,
בעת שזכיתי לשמע ענין הנורא הזה מפיו הקדוש, כי זה עקר גדלת נוראותיו של הצדיק האמת, שיש לו
כח כזה שיקול להאיר הדעת הקדוש בבנים ותלמידים, ויכול להודיע לדרי מטה אפלו להמנחים בדיוטא
התחתונה מאד להודיעם כי ה' הוא האלקים, להאיר בהם הדעת הקדוש הזה, ולהוציאם מעונות על-ידי
שמגלה להם כי מלא כל הארץ כבודו ועדין ה' עמם ואצלם וכו', כי אין שום יאוש בעולם כלל, כמבאר
בהתורה הנ"ל ובשאר מקומות.

ולא די שהוא מקים מעפר דל מאשפות ירים אביון, שמקים ומרים הנמוכים והירודים מאד מעפר
ומאשפות ממש ומקיץ ומעורר אותם בבחינת הקיצו ורננו שכני עפר, ומחיה אותם ומחזקם שלא
יתאשו מלצעק לה' יתברך בשום אופן, עד שמשיבם לדרך הקדשה באמת - אף גם הוא נותן בהם כח
כזה ומאיר בהם הדעת האמתית, עד שיש להם כח להאיר הדעת גם באחרים, עד שגם הם עוסקים בלישוב
העולם להעמיד בנים ותלמידים, וגם הם מקימים ירודים ונופלים מעפר ומאשפות, ומאירים בהם הדעת
הקדוש וכו', וכן מדור לדור לעולם. כי הצדיק על-ידי שמאיר הדעת בתלמידיו, בבחינת מלא כל הארץ
כבודו, שה' יתברך מלא כבודו בכל הארץ אפלו במדרגות התחתונות מאד מאד, על-ידי זה נעשה
בחיינת ומלאו את הארץ, שמאיר דעת כזה בתלמידיו עד שהם מעמידים תלמידים אחרים, וכן אלו
התלמידי תלמידיו מעמידים עוד תלמידים, וכן מדור לדור לעולם, עד שיתמלא כל העולם מבני אדם,
דהינו מבני דעה שיודעין את ה' יתברך שרק הם נקראים אדם, שזה עקר ישוב העולם בחיינת ומלאו את
הארץ כנ"ל."

כל ההשארה של הרבי שיש כיום, זה שמדברים מהרבי, הכל בכוחו של רבי נתן, רבי נתן ודרכו עדיין חיים וקיימים!

וגם כעת נוהג הדבר כן – עלינו לדעת שהקדוש ברוך הוא חפץ שהאדם יאריך ימים, ושישמור על כוחותיו כראוי בכדי שישאר לחיות לאורך ימים, "עד עת בא דברו", הקב"ה חפץ שנצמצם עצמנו.

נו, ענין זה כיצד להצטמצם, דורש 'ישוב הדעת' גדול! זוהי האמת^מ! וזאת מכיוון שגם צמצום יתר על המידה אינו ראוי, אם האדם יישאר בצמצום, הוא ייצא בלא כולם, אולם הצמצום מוכרח להיות!

הצמצום היה בתחילת הבריאה, ובצמצום הזה צמצמו עצמם גם הצדיקים, וכך ראוי להיות אצל כל אחד ואחד בפרטיות.

רבי נתן מבאר בליקוטי הלכות חלק אבן העזר^מ: שכל עניין ה'נישואין' הוא צמצום. הרי מה אמר בן עזאי? "מה אעשה שנפשי חשקה בתורה!", "אולי ראוי שקיום העולם יהיה על ידי אחרים!", זו הייתה תשובתו לשאלה שנשאל^מ: "נאה דורש ונאה מקיים", הנך דורש – עליך לקיים? זוהי גמרא במסכת יבמות: "כאילו שופך דמים וממעט את הדמות", אמרו לו מאחר והנך דורש כך – אם כן קיים דבריך! אמר: אולי העולם יהיה לו קיום על ידי אחרים שיעשו זאת, אני נפשי חשקה בתורה!

הערות ומראי מקומות

מז. עיין ליקוטי הלכות הל' נדרים ג' אות ג': "...ובאמת צריכין לבקש ולהתחנן הרבה לפני ה' תבריך שיזכה לדעת איך להתנהג בענין זה בענין צמצום ההתלהבות הזאת, כי בודאי צריכין להתגבר מאד לכסף ולהשתוקק לה' תבריך תמיד בהשתוקקות עצום. ואף על פי כן צריכין לצמצם ההתלהבות שלא יהיה יותר ממדרגתו. ועל כן אי אפשר להיות איש הישגאלי באמת כי אם כשזוכין להתקרב לצדיקים אמתיים כי הם יורו אותו את הדרך אשר ילך בה ואת המעשה אשר יעשה באופן שיהיה ההתלהבות והתשוקה כראוי בהדרגה ובמדה".

מח. עיין ליקוטי הלכות הל' פרי' ורבי' ב', והלי' תפלת המנחה ז' אות צ"ה.

מט. עיין מס' יבמות דף ס"ג ע"ב.

(השואל: הם הרי נשארו בצדקותם?) אולם אנו רואים הרי שהם נענשו על כך!

תשובתו של בן עזאי הייתה: "נפשי חשקה בתורה", הוא היה יהודי צדיק, קדוש אלוקים, הוא התכוון לכך באמת; "נפשי חשקה בתורה". אולם האם 'רבי עקיבא' לא "חשקה נפשו בתורה?", וכן 'רבי יהושע בן קרחה שהיה בנו, רבי יהושע בן קרחה היה בנו של רבי עקיבא, רבי עקיבא התחתן, והוא הניח תכשיט על ראשה; בחתונת בתו של רבי עקיבא היה המעשה עם הנחש וכו'".^{נא} וכן שאר כל התנאים. הרי רבי יוסי היו לו חמישה בנים - כולם היו צדיקים מופלגים!

רואים אנו אם כן שהתירוץ "נפשי חשקה בתורה", אינו מתקבל בעולם האמת! אלא מאי? הוא הרי תנא, ואיננו רשאים לדבר. אולם היה זה בבחינת 'הציץ ונפגע, הציץ ומת'! על האדם מוטל חיוב להתחתן ולהקים דורות.

הבעל דבר מתלבש במצוות

ה'בעל דבר' אורב לו לאדם, הוא אינו עוזב אותו ולו לרגע קל, בכל דרך שהוא רק יכול - הוא אורב לו לאדם! הוא בוחץ כל העת במה יוכל לו, הוא אורב, ואינו מניח! אשר על כן על האדם לדעת - שגם ל'בעל דבר' יש 'מצוות' משלו, גם לו יש מצוות, לבעל דבר יש מצוות! וממצוות אלו על האדם להתרחק!

ממצותיו של הבעל דבר - מדבר הרבי בתורה א' - שהבעל דבר "מתלבש במצוות"^{נב}, שם מדבר הרבי מ'תאוות' ו'חושך', הוא רוצה לעשות את האדם

הערות ומראי מקומות

נ. עיין מס' שבת דף נ"ט ע"ב.

נא. עיין ילקוט שמעוני משלי י' תתקמ"ה.

נב. עיין שם סוף תורה א': "...כי היצר הרע רוצה להטביע ולהשפיל ח"ו, בחינת החן והחשיבות של ישראל, בחינת מלכות דקדושה. 'מתחזי פי צוציתא דנורא חורתא ברישא', כי מתחלה היצר הרע מתלבש

”מושגע ממש”, ושם מדבר הרבי גם על ’מצוותיו’ של הבעל דבר !

תחילה מדבר הרבי – בתורה זו – שצריך ’להצטמצם’, מי הוא זה שיכול להשיג השכל? הרי אי אפשר לבוא אל השכל – השכל הנו דבר גדול מאד – כי אם על ידי ’לבנה’, רק על ידי ’צמצום’ – הרבי מדבר בתורה זו מעניין צמצום !

והרבי מפרש את מאמר ”רבה בר בר חנא” – גם שם מפרש הרבי את ’שני’ הדברים. מחד גיסא; רוצה הבעל דבר לעשות את האדם ”מושגע ממש”!, ומאידך גיסא; הוא רוצה להפיל את האדם ל’ריבוי אור’, אלו הם שני הצמצומים, שני ה’נוניין’!

בגוף התורה לא מבואר כך, אולם רבי נתן מפרש זאת¹. ורבי אברהם בן

הערות ומראי מקומות

עצמו במצוות ומטעה את האדם כאלו מסיתו לעשות מצוה, וזהו בחינת ’צוציתא דנורא חנוּתא’ – אש לְבָנָה: אף-על-פי-כן מלאך מזיק הוא... שהתורה הקדושה היא מכניע את היצר הרע שרוצה לעשות את האדם משגע ממש ח”ו, כי בעל-עברה הוא משגע, כמו שאמרו רבותינו ז”ל (סוטה ג.): ’אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנס בו רוח-שטות’. וכמו שהמשגעים צריכים להכותם ולשום עליהם שמות, כמו כן ממש התורה שעוסקין הוא בחינת מקלות ושמות, שבוה מכין ומכניעין את היצר הרע ומגרשין מן האדם את השגעון והרוח שטות שנכנס בו”.

נג. שם: ”אך מחמת שאור השכל גדול מאד, אי אפשר לזכות אליו כי אם על-ידי בחינת נון שהוא בחינת מלכות, כמו שכתוב (תהלים ע”ב): ’לפני שמש ינון שמו’, ופרש רש”י: ’לשון מלכות’. וזה בחינת לְבָנָה, כי הלבנה אין לה אור מעצמה כי אם מה שמקבלת מהשמש (זהו ויחי רל”ח. ורמ”ט:). וזהו בחינת מלכות... ואזי מקבלת המלכות, שהיא בחינת נ, חיות מן החכמה, שהיא בחינת ח, ונתחבר ונתקשר הח והנ, ונעשה אור הלבנה כאור החמה”.

נד. עיין בליקוטי הלכות הל’ פקדון ד’ באריכות, וז”ל שם באות ט’: ”...נמצא שצריכין לתקן המחין בשתי בחינות, שהם בחינת שני מיני צמצומים, הינו צמצום אחד בעת שרוצין לקבל המחין שצריכין לתקן הצמצום שלא יצא המח מגבול הקדשה ולחוץ שלא יחשב מחשבות חוץ וכו’ כנ”ל וזה מתקנין בארבעים ותשעה ימי הספירה כנ”ל. ואחר כך גם לשמקבלין המחין צריכין לתקן הצמצום השני, שגם בקדשה לא יצא חוץ לגבול בחינת ’במפלא ממך אל תדרש וכו’, שזהו בחינת האזנה פן יהרסו לעלות אל ה’ וכו’, וזה צריכין לתקן בשבועות על ידי בחינת כתר, כי כתר לשון המתנה כנ”ל, הינו שאסור להרס לעלות אל ה’, וכמוכא בדברי אדמו”ר ז”ל מזה בכמה מקומות”.

לה פרישת בא שנת תשל"ד

רבי נחמן כבר צירף את שני הדברים הללו בתורה זוי"ה; מחד גיסא לצמצם עצמו – הרי הרבי אמר תחילה שאי אפשר לבוא אל השכל – השכל הנו גדול מאד – כי אם על ידי לבנה. אם כן מדבר הרבי מעניין 'צמצומים'. ומאידך גיסא רוצה הבעל דבר לעשות את האדם "משוגע ממש!".

לאמיתו של דבר, אי אפשר לפרט לכל אחד בפרטיות, אמנם עלינו לדעת זאת; זוהי עצת היצר – ואי אפשר לומר אחד לשני כיצד לנהוג, לבעל דבר ישנם עצות משלו. כשהוא רואה אחד שאינו חפץ ללכת בדרכי התאוות, אזי הוא מתגבר עליו בדרך של 'ריבוי אור', ומביאו לידי תשות כח, שלא ישמור את שנתו כראוי, מהי כוונתו בזה? להפיל את האדם לגמרי! הקדוש ברוך הוא חפץ שתאריך ימים, שתהיה בריא, שתוכל לעשות רצונו יתברך!

אנו מדברים על כך כלפי 'צמצום' עליו מדבר הרבי. הקדוש ברוך הוא צמצם עצמו בתחילת הבריאה, וכך גם הצדיקים צמצמו עצמם לטובת העולם – כדי שיהיה אצלם 'חלל', הם צמצמו עצמם. וכך צריך לנהוג גם כל אחד בפרטיות! אם רצוננו שתהיה 'בריאה' – הרי הבריאה היא 'תורה מצוות ומעשים טובים' – חובה עלינו להצטמצם. או אז נהיה באמצע 'חלל הפנוי', ושם נבראת בריאה, "כל ימי גדלתי בין החכמים"...

אולם אם לא אצמצם עצמי, לא אשמור את שנתו כראוי, לא תהיה בריאה! אמנם אוכל לחטוף קצת, אולם לא תהיה בריאה אחר כך! ההיפך, ביטול הבריאה, וכי כיצד תוכל הבריאה להתקיים?!

אלא מאי? בעניין הצמצום צריכים ישוב הדעת גדול מאד. מחד – מוכרחים להצטמצם. ומאידך – לא לצמצם יתר על המידה! אכן לצמצם עצמו זוהי 'עבודה'! מכיוון שהקדוש ברוך הוא צמצם עצמו, וכך גם הצדיקים מצמצמים עצמם. לצמצם עצמו זוהי 'עבודה'!

הערות ומראי מקומות

נה. ביאור הליקוטים אות ג', הובא לעיל.

על אף שעדיין אני שרוי בחושך – אף על פי כן יש עבודה של צמצום, ורק על ידי זה נבראת בריאה!

(אחד הנוכחים: הכרתם את ר' שלמה גבריאל? ! הוא היה חריף, דרכו בעבודת ה' הייתה חדה וחריפה) הוא היה חריף מדי, הנני יודע! בראש השנה שנת תרע"ה הוא היה באומן, אז היה גם ר' מרדכי סאקאלאווער.

(אחד הנוכחים: ר' שלמה גבריאל התגורר בוורשה, הוא הנהיג חבורה של עובדי ה' בחריפות רבה, הדבר לא מצא חן בעיני ר' אהרן לייב ציגלמן ומשכך הוא עזב את המקום, במשך שנה וחצי הוא לא נכנס לשטיבל, הוא נהג בחריפות רבה מדי, היו סיפורים שאברכים לא אכלו ולא שתו ולא ישנו, ור' אהרן לייב ציגלמן במקום ללכת ולייצר מחלוקת, הוא עזב את המקום כליל!) כן כן, ר' אהרן לייב ציגלמן נהג בעבודת ה' בדרך של צמצום, הכרתיו היטב!

(השואל: גם בהיותו באומן נהג ר' שלמה גבריאל בחריפות?) בהיותו באומן הוא היה מבוטל (השואל: למי, לרבי אברהם בן רבי נחמן?) וודאי, הוא הלך לפני רבי אברהם בן רבי נחמן כ'תינוק בן יומו' – הוא ליקק ממנו דבש! הוא עמד לשמוע את נשימותיו!

חלק מהוצאות הקונטרס נתרמו ע"י החפץ בעילום שמו לעילוי
נשמת מרת מרים בילא בת ר' יעקב ת.ג.צ.ב.ה.